NĂM THỨ MƯỜI — SỐ THỨ 1688 | MỖI SỐ: 0$02 | NGÀY THỨ BA 26 SEPTEMBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI: Đến lấy báo tại bản-quán hoặc tại các cửa hàng có lĩnh bán báo	HANOI: Người đem đến nhà	HANOI: Gửi sở Giây thép	Bắc-kỳ, Trung-kỳ và Ai-lao	Nam-kỳ, Đại-Pháp và các thuộc-địa Pháp	Ngoại-quốc
Một năm	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	9$00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: F. H. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique: TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.

4e page: *Une seule insertion* . . . 0$30 le c/m; *Par contrat annuel* Par centimètre et par insertion . . . . . 0$18 le c/m

Réclame dans la 1re page . . . 2$ la ligne

Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m

On traite à forfait pour les contrats importants.

Thực muốn cải-lương cần phải có người

(Tiếp theo)

Ấy đại để một vài tư cách tôi cần làm cho một người ra ứng bầu vào hương hội xứng đáng với chức vụ của mình đó,

Tựu trung mỗi một chân trong Hương-hội lại có những tư-cách riêng can thiệp đến công việc của mình phải làm làm sao thì mới thỏa mãn được.

Ông Chánh Hương hội nên nhớ rằng, tuy mình không năng giao thiệp với quan như người lý-trưởng, không có chiếm ngôi đệ nhất như ông Thủ-chỉ hay Tiên-chỉ (có làng Thủ-chỉ với Tiên-chỉ là một, có làng Thủ-chỉ khác, Tiên chỉ khác, có làng chính ông Thủ chỉ làm chánh Hương-hội...) nhưng thế nào mình cũng là một người làm chủ-trương mọi việc của làng, cái vận-mệnh cả làng mai sau hay hay dở, thịnh hay suy, phần nhiều cũng do tự mình xoay xở cải-lương phải lối hay lạc đường đó. Cả một dân đã công cử mình lên, là cả một dân đã có bụng tin cậy như mình, mình chớ nên khinh suất lấy làm thường, mình phải rõ mình như cái óc trong thân thể, mình phải chỉ bảo, sai khiến mọi việc cho vào khuôn phép ích lợi cho toàn thể. Việc gì suy xét đã kỹ, bàn định đã xác, phải cả quyết mà thi hành, chớ có trù trừ mà cũng chớ nên hấp tấp. Nhất lúc bây giờ, nếp cũ gần mất, nếp mới chưa thành, trong nhỡ dở dang, cất công làm việc gì, tất thế nào cũng có người nói đi kẻ nói lại, nhưng ta chớ lấy thế làm chán nản hay sợ hãi. Ta với cả Hương-hội đã bàn định điều gì thuận thụ đâu đấy rồi, thì ta cứ theo đuổi làm cho kỳ đến nơi đến chốn, cho trông thấy kết quả mới nghe. Phải hết lòng, lại phải bền lòng, phải cư xử hòa nhã, lại biết ghìn giữ mực công bằng, phải bao quát được toàn cục lại không bỏ sót những tiểu tiết, phải khiến người có bụng kính sợ mà lại có chút thân yêu.., ấy ông chủ ông Chánh nào cũng phải thế, thì ông Chánh hương hội cũng phải cố cho được như thế mới hay.

Ông thư-ký nên nhớ rằng, cái chức của mình tưởng xem thường xem khinh, nhưng thực cũng là quan-trọng vậy. Sau ông Chánh-hội đến liền ngay ông Thư-ký; ông Chánh hội mà như cái óc của thân thể, thì ông Thư-ký cũng ví như chân tay của thân thể được. Bao nhiêu giấy má chữ nghĩa đều ở như mình trước tác, biên chép cả, thì mình phải cố làm thế nào cho được phân minh rõ ràng, cho có thứ tự hàng lối, mình phải mẫn tiệp nhanh chao, đối với dân tuy như không có cứu, nhưng đối với ông Chánh hương-hội tất phải tận tâm mà giúp việc, cho nên việc, cho chóng được việc. Một người thư-ký sáng suốt và chịu khó quả giúp được cho hội đồng được nhiều lắm đó.

Ông thủ-quĩ nên nhớ rằng cái của mình giữ đây là của của công dân, mình không được xâm phạm vào đấy mảy may nào. Tiền thu vào, tiền chi ra phải có sổ sách phân minh coi như là thiêng liêng kính cẩn lắm mới được. Phương ngôn có câu nói « *chọn người gửi của* » Dân làng đã chọn mình, là quí mình lắm, mình chớ nên làm cho phụ cái bụng tin của họ để đến nỗi như họ lo ngày, lo đêm, lo ngay ngáy cái của trong hòm rồi nó bay biến đi dần mất. Ông Chánh hội như cái óc, ông thư-ký như chân tay, thì ông thủ-quĩ tức như con vị của hội đồng; có con vị cung cấp mới có những chất hóa thành máu mà bổ dưỡng cho thân thể.

Còn các ông tộc biểu, các ông nên nhớ rằng tuy mình là người một họ bầu lên để bênh vực quyền lợi riêng cho họ, nhưng mình phải rõ họ mình không phải lẻ loi chỉ có độc một mình mà thôi. Trong làng tuy có họ Lê, họ Như, họ Nguyễn, họ Phạm, họ Vũ, họ Trần... thực, nhưng chớ nên lấy nể họ mà lập thành bè đảng, đừng coi như họ này là cừu địch của họ kia vậy. Không, các họ dù cho có bao nhiêu cũng phải quây-quần đùm bọc lấy nhau, che chở dàng buộc lẫn nhau, mà toan lấy cái mối lợi chung cho cả làng. Làng ta xưa nay vốn thống nhất; một làng chỉ là một làng, vậy chớ nên phân cánh phân bè ra mà rình hại lẫn nhau. Họp sức lại mới khỏe, chia nhau ra thế yếu, *để một thì giàu chia nhau thì khó*, ta ai nấy cũng hiểu thấu tới cái lẽ đó, thì ta chớ nên chia nhau ra làm gì. Sự cải lương hương chính mà dự định hai bầu tộc biểu là chỉ phòng hoặc trong một làng, có khi họ nào mạnh thế quá nuốt lấn những họ kia đi thôi, chớ thực không có ý nào chia một làng ra làm bao nhiêu làng, theo như cái số họ. Các ông tộc biểu nên tề tâm cẩn thận lắm mới được.....

Ta có thể tóm lại bài này mà nói rằng sự cải-lương hương-chính vốn là hay. Nhưng muốn cho cái hay không thành ra cái dở, muốn cho cái hay hay thực sự, phải có của lại có người. Nhưng người cần hơn của, cái vấn đề kén người phải đi trước. Mà muốn kén người cho xứng đáng tất phải có những tư-cách gì mới được. « *Trong một xứ người thong manh, lấy anh chột mắt làm vua chúa* », trong các làng nếu không có ai thật là thông minh sáng suốt, tất cũng phải chọn lấy những người gọi là am hiểu ít nhiều sự cải lương và có cơ dần dần mở mắt bước lên con đường chính trị mà Nhà-nước đã có lòng quảng đại muốn dìu dắt ta lên đó.

N. O.-N.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các nghị duyệt-báo biết rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các liệt-quí ông nào mua thì gửi tiền cho, hễ không có tiền gửi kèm giấy mua thì bản-quán không trả lời. — Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho gọn

Quan Albert Sarraut

muốn đem các thuộc-địa Thái-bình-dương sáp nhập vào chính-phủ Đông-pháp

Một bữa viên phóng-sự nhà báo *Matin* có đến yết quan Thuộc-địa bộ thượng-thư Albert Sarraut và hỏi ngài định làm thế nào để phấn khởi các thuộc-địa ở Úc-châu lên thì ngài có nói: Cái trung-tâm điểm của thiên-hạ thay đổi luôn, chứ không ở yên một chỗ. Trước tiên thì ở Địa-trung-hải, sau thiên ra Đại-tây-dương, ngày nay thì thiên-hạ đều chú mục vào Thái-bình-dương; khi nào Âu-châu rảnh những nỗi lao tâm khổ-tứ ngày nay, tất ai nấy sẽ đem hết tâm lực vào đấy.

Vì sao vậy? Vì rằng dân số ở chung quanh Thái-bình-dương hiện nay có tới 900 triệu người, vì rằng ở các miền ấy có nhiều điền địa phì nhiêu, chưa có ai khai khẩn, vì rằng từ ngày giải đã Panama đào xong, thì Thái-bình-dương thành ra cái ngã ba cho cuộc giao dịch lớn ở đây.

Quan Thượng-thư lại nói: Ông xem đó thì biết rằng cuộc thương-chiến ở đấy sau này rất kịch liệt, chứ không nhỏ đâu, mà trong cuộc thương chiến ấy, ai cũng như ai, chứ không ai có quyền lợi đặc-biệt, mà không ai giữ được bá-quyền.

Trong cuộc thương-chiến ấy, cái địa-vị của Đại-pháp thế nào? Về đường địa thế hay về đường chiến-lược, Đại-pháp cũng chiếm được một cái địa-vị ưu-hạng.

Thực thế, ngoài đất Đông-pháp là một thuộc địa rất là phồn thịnh, lại Đại-pháp còn nhiều đất cát giải rác ở trong Thái-bình-dương như là Nouvelle Calédonie, Nouvelles Hébrides, Tahiti, Wallis và Futuma, Marquises, Gambier, Tuamotou.

Ngài nghĩ một hồi rồi ngài lại nói: Đông-pháp thì phồn thịnh phát-đạt, mà các thuộc-địa kia thì ê chề chậm chạp, người hiếm của kiệm, không sao đủ thế-lực mà khai khẩn các tài-nguyên được. Nếu nay ta không lưu tâm đến các đất ấy, tất các đất ấy phải chịu cái ảnh-hưởng của các xứ lân cận. Vậy muốn trừ cái nỗi nguy-nan ấy thì phải làm thế nào. Tất phải làm sao cho các đất ấy có liên-lạc mật-thiết với những nơi cơ sở của Đại pháp, và lại phải giúp đỡ cho các thuộc-địa ấy mở mang ra nữa.

Hiện nay không thể trông vào mẫu quốc được, vì tài-chính của mẫu-quốc cũng không lấy đâu làm rồi-rào. Mẫu-quốc không thể giúp đỡ được, nhưng các thuộc-địa có thể giúp đỡ lẫn nhau.

Thực thế, Đông-pháp là thuộc-địa phồn thịnh nhất các thuộc-địa Đại-pháp ở Thái-bình-dương, Đông-pháp có thể trợ cấp nhân công và tư bản cho các thuộc-địa kia, và Đông-pháp có một đội thương thuyền, lại có thể đặt các đường hàng hải giao thông với các thuộc-địa ấy nữa.

Sau quan Albert Sarraut kể những lẽ làm sao mẫu-quốc cần phải giúp đỡ các thuộc-địa trong việc khai phát các tài-nguyên. Ấy có các thuộc địa giúp mẫu-quốc, thì mẫu-quốc mới có thể giảm hạn tòng ngũ xuống làm 18 tháng, trừ được cái nỗi khủng hoang trong trường kinh-tế, và hồi phục lại cái cán cân thương-mại và tiền tệ thăng bằng như xưa.

Viên phóng sự có hỏi: Ngài dạy làm thế nào mà giúp thuộc-địa được, vì chính ngài cũng công nhận rằng hiện nay mẫu-quốc không sao trợ cấp cho các thuộc-địa được kia mà. Quan Thượng-thư bèn đáp: Lấy tiền trong công-quỹ mà giúp thì không sao có rồi. Mẫu-quốc không có thể giúp bằng tiền, nhưng có thể giúp bằng cách khác, đại khái như mẫu-quốc mua sản-vật của thuộc địa thì cũng là một cách làm giàu cho thuộc-địa vậy.

X.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 24 Septembre 1922

Một cuộc đấu võ

Battlingsiki đấu võ với Carpentier, đến keo thứ sáu thì Carpentier bị thua.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux ngày 25 Septembre 1922

Việc Đông-âu

Nay xét ra bộ tham-mưu Hy-lạp đã dự định để đốt thành Brousse. Sau nhờ có quan lĩnh-sự, và các tướng Đại-pháp và các tướng nước Ý ngăn trở, thì tướng Songilas mới lại hạ lệnh thôi không đốt nữa. Nhân dân có đến cảm-tạ ở trước bộ Lĩnh-sự Đại-pháp. Một đội quân Đại-pháp ở Moudania lại cứu được 16.000 người về đạo Thiên-chúa, thấy các nhà binh-quyền Hy-lạp bá cáo rằng khi người Thổ tới nơi thì người Thổ sẽ đốt và giết hết cả, nên họ chạy trốn tán nát. Nay xét kỹ ra thì rõ rằng không phải người Thổ đốt thành Smyrne.

Ngày 24 Septembre, nhà điện-báo *Reuter* nói rằng ngày hôm qua Hoh ky-mã nước Thổ đã tiến vào miền trung-lập Tchanok. Hiện người Thổ đã điều-đình với viên chưởng binh nước Anh. Có lẽ quân Thổ sẽ rút về.

Trong buổi hội-nghị ngày hôm thứ bảy M. Poincaré, bá tước Sforza và Lord Curzon đã hợp ý với nhau. Ba ngài đã gởi thơ cho chánh-phủ Angora. Ba chánh-phủ hỏi nghị-viện nước Thổ có ưng cử ngay một viên Toàn quyền đại-sứ đến hội-nghị ở Venise, hoặc ở một nơi khác để giảng hòa, và đặt một tờ hòa-nghị cho nước Thổ nước Hy-lạp và các nước Đồng-minh. Ba chánh phủ lại bá cáo cho nước Thổ biết rằng ba chánh phủ ấy bằng lòng cho nước Thổ đòi lại đất Tarace cho đến Maritza và Andrinople. Trong khi giảng hòa, ba chánh-phủ sẽ bênh vực cho nước Thổ mà nước Thổ thì phải cam đoan giữ gìn không phạm đến miền Trung-lập. Ba chính-phủ sẽ điều đình với nhau để bảo thủ cái quyền-lợi cho nước Thổ và các nước lân bang, giữ gìn sự giao thông tại các eo bể Đông-âu, và bảo-hộ các tiểu dân về các miền ở đấy. Ba chánh-phủ lại sẽ giúp cho nước Thổ vào hội Vạn-quốc, và khi nào thi hành tờ hòa-nghị thì Đồng minh sẽ rút quân ở Constantinople. Ba chính phủ sẽ lấy cái thế lực của mình mà bắt nước Hy-lạp lui quân về. Cuối cùng bức thư có nói: Đồng-minh in trí nước Thổ sẽ nghe lời Đồng-minh bày tỏ mọi lẽ và Đồng-minh có thể đồng tâm hiệp ý với nước Thổ, như với các nước Đồng minh khác trong sự khôi phục cuộc hòa bình rất cần cho thế-giới vậy.

Tàu chiến bị đắm

Chiếc diệt-phóng ngư lôi của nước Anh tên là *Specdy* đụng phải một cái tàu nước Hà lan đã bị đắm 10 người chết đuối, cứu được 17 người.

Bản-quán chủ-nhiệm tại Bá-linh

Berlin, 12 Août 1922

Mười một giờ sáng hôm 9 Août, tôi từ-biệt thành Mayence. Chính-ngọ thì tới Francfort. May mà tìm được phòng ở quán-trọ, vì ở chỗ này là đất tứ xứ đến buôn bán (ville international) thường không mấy khi có chỗ ở. Bước chân đi tôi vẫn không tính đỗ lại ở thành đó, chỉ định trước rằng hễ may mà kiếm được chỗ ngủ một đêm thì sáng sớm hôm sau đi Bá-linh cho được ngắm phong-cảnh trong khi đi xe lửa.

Chỗ này là chỗ không có quân Pháp đóng. Người Đức ở Mayence đi theo làm thông-ngôn cho tôi, đến đây có ý sợ hãi, không muốn cùng tôi đi chơi ngoài phố. Mà khi nào bất-đắc-dĩ phải đi cùng thì có bộ muốn làm ra mặt nguội-lạnh, sợ rủa người đồng-bang mình nom thấy đi cùng với người thù thì nhiếc móc hoặc khinh bỉ ra mặt. Tôi tuy là người hoàng-chủng nhưng mà nói tiếng Pháp và ăn bận ra người ở Pháp tới thì họ nhìn biết ngay là người thuộc Pháp. Và người Cai-na và người Nhật họ cũng không ưa. Thật tình thì họ ghét chung hết cả mọi người ngoại-quốc. Ghét vì một lẽ là họ là nước thua, vì một lẽ thứ hai nữa là người ngoại-quốc được cản bạc cao, đối với bạc của họ hạ quá, thường đến mua mất cả hàng hóa của họ mà đem đi, làm cho người trong nước phải ăn đắt. Trong mấy bữa nay, các nhà hàng bảo nhau không yết giá các thứ hàng bày bán nữa, để hễ người ngoại-quốc có hỏi mua thì bán đắt một gấp rưỡi hoặc một gấp hai.

Giấy thông hành thì khi tới nơi cảnh-sát không hỏi-han gì cả, nhưng đến đêm thường họ đi làng các nhà trọ mà hỏi giấy các khách trọ.

Ở Francfort được có một buổi chiều, mà đất thì rộng, cho nên tôi không đi thăm được khắp, chỉ thuê xe đi dạo một lượt các phố chính, rồi vào thăm nhà cũ của đại-danh thi-sĩ nước Đức là Goethe tiên-sinh. Hiện trong nhà vẫn còn nguyên cả những cựu tích lúc sanh-thời của tác-giả bài đại-kịch Faust. Từ cái giường ông nằm cho đến cái bàn ông viết, cái phòng ông sanh ra và ông chết cũng ở đó, cái đàn ông gảy, cái sân-khấu con ông thử bày người đất mà diễn các tích ông nghĩ ra. Lạ thay là ở giữa một chỗ thành-thị buôn bán eo hẹp, bốn phía nhà cửa sổ không có nhỡn-giới to, mà tự gây dắc nên được một bậc đại danh thi sĩ như ông.

Buổi chiều tôi vào thăm cái vườn kín lồng thủy-tinh trong chứa hết các loài cây có lá tua như là cây cau, cây dừa (Palmengarten). Đến tối trời mưa, đành phải về nhà trọ đi nghỉ.

Sáng hôm sau dậy thật sớm, bảy giờ xe-lửa chạy đi Bá-linh. Ròng rã trong mười hai giờ đồng-hồ ngồi chung một cái gian xe lửa với những người câm như phỗng cả, thật là buồn. Có người biết tiếng Pháp làm thông-ngôn cho mình, nhưng người ấy cũng ít chuyện quá. Và chỉ mà-cả với người ta đi đến mấy chỗ nhà in và nhà làm máy thì mới nói chuyện với chủ nhà hàng mà thôi. Ngoài việc ấy, họ không chuyện trò gì với mình cả.

Sáu giờ tối thì xe-lửa tới Bá-linh. Đi đến chỗ nhà trọ đã nhờ người đánh giây thép giữ phòng từ hai hôm trước thì chủ nhà trọ sai người đưa đi đến một nhà trọ khác để cho một cái phòng nhỏ trên tầng gác thứ tư, vừa thoạt mở cửa nhìn vào thì đã chán quá. Một cái giường con bằng sắt đã tồi lắm, trên trải một cái nệm bọc vải tây đỏ cũ rách, với một cái chăn giường bằng trúc bàn trải không được khắp, bốn đầu cũng hở. Cái chăn đắp thì chỉ được từ chân lên đến bụng mà thôi. Vậy mà mỗi đêm 200 mã-khắc. Vào đến nơi, ông bà chủ xin tiền ra trước. Đêm nằm mới lại ghê, rệp kể hàng trăm nghìn con nó lên nó đốt, mà xung quanh thì nghe toàn những tiếng lạ tai cầu nhầu đàu trong họng. Tuy mình không hiểu mà nghe ra có tiếng nói mình, mà không phải nói tốt.

Sáng hôm qua, bắt đầu đi thăm các phố và các lâu-các vĩ-đại ở chỗ kinh-đô này. Đây tôi không thuật lại, vì xem sách nào cũng có cả rồi.

Ở đây cũng như ở Francfort, các cửa hàng phần nhiều không đề giá. Chiều hôm qua, tôi có vào thăm một cửa hàng thật lớn, các hàng hóa có yết giá nhưng mua gì họ cũng ngữ hạn chỉ được mua một hai cái, không được mua nhiều. Tôi không đem đi đủ áo lót, phải vào mua, họ chỉ bán cho có một cái. Sau phải nhờ người thông-ngôn mua cho một cái nữa. Chừng là tại hàng hóa hiếm quá không đủ dùng cho nên họ phải làm như vậy, mà không phải đối với khách ngoại-quốc mà thôi, ai cũng vậy.

Các hàng cơm ở đây thì lịch sự lắm, nhưng mà cách nấu ăn của họ dùng lâu chán lắm. Xúp thì phần nhiều không nấu bằng thịt, cứ nấu bằng những viên cao bán sẵn gọi là *bouillon kup*, vì lại pha thêm một thứ *sauce Maggi*, ăn mãi mùi nó xông lên óc khó chịu lắm. Các món đồ ăn khác đều có một cái mùi riêng, người Pháp không ưa thường kêu là mùi nước Đức, (odeur allemande). Đồ ăn nấu bằng bơ giả hơi khó ăn một chút, nhưng mà mình đến đây không phải để nếm thức ăn của họ cho nên nói qua vậy mà thôi, không phải phàn-nàn gì.

Tối hôm qua có một đám rước đèn cực lớn của học-sinh và các đám thiếu-niên bày ra, rước đến trước cửa Chính-sảnh và các dinh-thự mà hô la lớn tiếng, cờ đề *Nie Wieder krieg*.

Đằng sau kể mấy muôn người đi theo mà la. Cũng có kẻ vào đằng hòa-bình thì tử-tế với du-khách ngoại-quốc. Cũng có kẻ thì nhìn thấy tôi ăn bận theo lối người Pháp thì bảo nhau hò la những gì vào tai, mình không hiểu. Tôi đi theo đám rước đến tối hôm ấy thật là một cuộc vui lạ mà thật phải một buổi kinh-hãi cũng nhiều, vì trong một đám đông như thế, dân ở dân-tộc nào cũng có kẻ mọi rợ, có khi vô cớ mà chúng làm nhục mình hoặc hại mình.

Buổi trưa hôm nay, tôi thuê xe hơi đi đến Postdam là chỗ Hoàng-cung cũ cũng như là Versaille vậy. Đó là cung-điện của vua Frédérich le Grand ngày xưa, Bậc tiên hoàng này là một người bạn nước Pháp, sính văn-chương Pháp, cho nên cung nghỉ mát đặt tên Pháp là Sanssouci (Vô-lự-cung). Thường vẫn đón danh sĩ Đại-Pháp là *Voltaire* sang chơi cung đó mà đàm-luận việc thiên hạ. Hiện bây giờ chỗ đó chính-phủ làm bảo-tàng, vẫn giữ nguyên cả những chỗ Voltaire tiên-sinh ở và cung vua đàm luận ngày xưa. Cung này phần nhiều bức tranh vẽ dấu và những bức tượng đá khắc là của các nhà họa-sĩ và nhà điêu-khắc rất khéo ở bên nước Pháp tạc ra.

Mai tôi tính đi Leipzig thăm mấy nhà máy lớn, rồi về Paris.

Nguyễn-v-Vĩnh

VĂN UYỂN

Tập thơ của một nhà danh-sĩ nước ta thuở xưa

II

Năm Nhâm-dần vào Kinh thi hội lên chơi núi Hoành-sơn

Cái nợ phong-trần đã hết chưa?
Lần lần lữa lữa bấy nhiêu giờ.
Hám mùi chung đỉnh cho nên phải,
Chán mặt non sông những muốn chừ.
Chuyện cũ lọ bàn may với rủi,
Phen này cho rõ được cùng thua,
Gần ba mươi tuổi còn trông ngóng
Con tạo chi mà chậm móc mưa.

III

Khai bút

Trời nhỉ ba mươi mốt tuổi rồi?
Sinh ra tai mắt ở trên đời.
Tầm thường gặp hội phong-vân ruồi,
Nhỏ mọn nhờ ơn vũ lộ dồi.
Tài cũng chẳng tài may có phận,
Tiếng tuy không tiếng vẫn còn hơi.
Giang sơn xin thử tạo này nữa,
Trăng nợ tang-bồng vậy mới thôi.

T. sao lục

Sầm-so'n du-ký

(Tiếp theo)

Còn đàn-bà con gái thời đánh giặc để làm rừng hay là làm ruộng, nhưng ở Sầm-sơn không có nhiều ruộng tính chất dân thật thà, hiền lành những cục. Họ không biết lo xa. Vì đụ kiếm được giảm bảy bảo nồng ruọa, vợ con ăn hoang cho hết. Bến ngày hôm sau không kiếm được đành ngồi nhìn nhau, bụng đói cồn đánh. Không biết để dành ít nhiều mùa mưa tháng rét. Bến ý phục rất là đơn sơ. Có khi về mùa rét mà cũng chỉ có một manh quần tấm áo. Con trẻ cũng vậy. Trông thấy nỗi niềm mà ái ngại. Phần nhiều mắc phải một bệnh là bệnh uống rượu. Dầm mưa giải nắng luôn, nên người nào cũng màu da là một mạnh khỏe. Dân chỉ biết lao động, chứ văn học (1) tuyệt nhiên không có.

Chúng tôi ra bãi cát, nghe tiếng sóng vỗ vào bờ ầm ầm, nước biển non xanh tận đăng xa xa, không còn biết đâu là bờ bến kia. Người qui-quốc và ít người Nam-Việt ta đương tắm, trông rất là vui cảnh. Mỗi khi có làn sóng đến xô đẩy người tắm vào trong bờ, và lại nghe thấy tiếng reo tiếng nói, khi về đến nhà đã quá 7 giờ tối; ăn cơm xong quá 8 giờ. Chúng tôi ra bờ biển hóng mát vì trời có cơn mưa nên vội vàng về đề nghỉ. Hồi 11 giờ khuya mưa một trận như đổ cây nước xuống, sấm chớp đề dội. Tiếng gió gỗ lại thêm tiếng mưa, tiếng sấm sét, nên càng nào động cả đêm. Gần sáng tạnh mưa, trời mát mẻ trong người dễ chịu.

Sáng sớm hôm thứ hai, chúng tôi lên trên núi trông ngày sang núi có đền Độc Cước,

Đương vơ vẩn trên non, chợt trông thấy một người mỹ-nhân cùng đi với mấy người nữa. Người ông ả, tuổi chừng ba mươi có lẻ. Những người ấy đi đến phía chúng tôi. Tôi thấy người ấy chào hỏi bạn tôi, rồi nói :

— Nghỉ ở đây mát thật, nhưng buồn lắm.

— Bà lớn muốn vui thời đâu bằng Hà thành.

— Ngài lạ gì ở nơi thành-thị đô-hội huyên náo, mà ở đây đồng chua nước mặn thời cảnh tịch mịch quá. Về buồi tối lại buồn lắm nữa.

Bà lớn xuy huyên-náo mà lại sợ cả tịch-mịch. Khó tính thật.

— Những cảnh này di-dưỡng tinh tinh ; buồn có buồn, nhưng tâm trí được khoan khoái. Ư, tiếc rằng độ này không có trăng. Nếu bà lớn ra chơi đây vào độ mồng 7 mồng 8 trở đi, thì tối đến càng đỡ buồn.

— Trong vài ba ngày nữa tôi cũng phải ra ngoài Bắc, vì buồn khó chịu lắm.

Bà lớn mới vào chơi được mấy ngày, cảnh chưa mến người, người chưa ưa cảnh, đã vội ra, chẳng đáng tiếc lắm ư ?

— Ngài ở tỉnh nhỏ đã quen, nên lấy phong-cảnh này là ưa.

— Phải, nước biển non xanh, phong cảnh hữu-tình . . . . . .

Người mỹ-nhân chưa hạn tới, rồi mỗi người đi một ngả. Khi đi cách đã xa, tôi hỏi bạn tôi :

— Bà lớn mới ở đâu và đây ?

— Duyên ưa phận đẹp, nên có nỉ làm quen tất. Nghe như ở Hải thành và đây được vài ba hôm nay. Có ưa được tôn lên bà lớn ! Thời buổi « Kim-tiền » này, vàng than đỏ lộn, mấy ai có mắt tinh đời phân biệt.

— Ô hay ! Cứ như ý kiến bác thì tiền nhiều là ông nọ bà kia ư : Thế ra « Kim-tiền » có cái mãnh lực to thật. Phẩm-giá con người ta cao hay thấp đo ở tiền-tài chứ không ở tài-năng đức-hạnh ư ? à ! Hèn chi Chateaubriand tiên-sinh biết thế lực kim tiền mà nói rằng : « *Ôi ! Kim tiền ! Ta khinh mi, ta không ưa mi. Nhưng ta thà thật rằng mi có thế lực ; mi là cái nguồn tự-do, trong kẻ sinh hoạt, trăm công nghìn việc, không có mi đều là bị trở ngại. Trời cũi dành ngọng ra, mi làm cho người ta đã cách sang sướng. Có mi, con người ta nên xinh đẹp, già hóa trẻ, được mọi người âu-yếm ; có mi, con người ta được sang trọng danh giá. Khi tiền không có một đồng, con người ta đành chịu thác thà làm tôi khắp thiên-hạ.* »

— Bác nghe những lời nói đó một mạc mà bảo hàm chân-lý.

Bạn tôi mỉm cười rồi đáp rằng phải.

Độc-giả đọc đến đây thấy vì câu chuyện chuộng hư-danh kể ở trên no , mà luận-bàn đến phẩm-giá cùng kim-tiền cũng không thể không mỉm cười với người cầm bút ghi chép câu chuyện vu-vơ.

Chúng tôi trèo lên đỉnh núi, có một cái nhà bỏ không, vào ngồi nghỉ và ngắm cảnh. Trông đồ-diện nài có đền đức thánh Độc-Cước ; ở trước mặt nước biếc non xanh một màu, thuyền bè nhấp nhô như lá tre trên mặt nước vậy. Trông cảnh con thuyền đăng xa xa, phẳng phất đến một bức tranh của một người bạn cũ viết cho ký giả tả cảnh chèo thuyền trong bể lúc tăng trang gió mát. Nếu hôm nay cố-nhân cũng tới ngoạn cảnh này, tất cố-nhân cũng mượng ngọa bút tài-hoa mà vịnh một vài bài. Tôi tiếc rằng hôm nay không thể cùng cố-nhân trèo lên non để được nghe những lời châu ngọc của cố-nhân bàn cổ luận kim. Vì lẽm lòng thân-ái chưa chan, mà tôi vong-tưởng đến người bạn cố tri của tôi (la ông R.)

Hai bên và đàng sau lưng, xa tận chân trời, những dẫy núi trùng trùng điệp điệp. Trông xuống chân núi, nhà gạch chen lẫn với nhà tranh, cây cối che khuất đường đi lối lại ngang dọc, người đi kẻ lại, nào vườn nào ruộng.

Sáng nào cũng ra trèo lên những hòn đá nho nhỏ ở bờ biển, thấy người qui quốc đương câu cá ; đó là một cách dưỡng tinh tinh rất thanh tao. Chiều chỉ đi đi thẩn.

Ăn thời đùng hải-vị, vì sáng nào chiều nào cũng ra mua cá tôm, của ngay ở bờ biển, nồng thời đùng nước khe nút ăn uống giản-dị mà có chiều thú vị cách chơi không huyên náo mà khoái-chí. Ngày đêm gió mát, không đến nỗi nóng bức như ở nơi thành-thị phồn hoa.

Được hưởng cái phong-vị thiên-nhiên êm-đềm, tâm-thần khoan khoái. Bức tranh sơn-thủy của trời phô bày trước mắt hữu-tình làm sao ! Lại có tay người tô-điểm thêm vào cảnh tạo-hóa, nên lại càng ưa nhìn.

Đứng ngắm cảnh, tự-nghĩ còn trời còn nước còn non còn có phen được du-ngoạn gọc trời Nam này.

Thanh-trai, Trương-quí-Bình

(1) Hơn một trăm năm nay, ở Sầm sơn có một người quan ở Nam-ai đến ngụ cư đã lâu năm. Học hành thông minh. Lấy niêm canh quán chỉ ở Sầm sơn có 3 tăng thôi. Bỗ buồng rồi đỗ đinh. Khi vinh quí dân Sầm sơn không chịu ra đón rước. Dân nói câu « *Chữ nghĩa còn chương khi nào bằng sương cu lợ* » Bỏ là dân tỏ ý không trọng văn học. Khi đỗ tân khoa đi cách Sầm sơn độ 3 hi lí mới, không thấy dân sự ra đón rước, ông giận lắm bèn nhảy xuống sông tự tận. Trước khi nhảy xuống rông nước. Ông có nói. « *Gỏ gỏ lời lời không bằng lòng...* Ngọc trở »

Nơi ông tân khoa tự tận có nổi lên một cái bãi cát Trong dân xã không được yên, mọi phải lập đền thờ Bấy giờ dân Sơn-thôn thờ phụng : thôn Lương Trung vọng thờ. Bắc triều phong là trung cẩng thần. Hay hiện là Hoàng-Minh-Tự. Bỏ là đền tự tam.

Vì dân học tục, ông tân khoa có tới thời, nên tự hầy đến nay trong đất Sầm-sơn không có người nào học hành tiến đạt cả. Trước kia văn có khoa mục.

— Để là lục truyền, chứ không có sách vở ghi chép đề lưu truyền hậu thế. (Lời thuật của người ở thôn sở tại.)

VIỆC HANOI

Việc tòa hải ở miền phía đông Priamour từ Vladiwostok tới Ternel. — Quan Lãnh-sự Pháp ở Vladivostok (Hải-sâm-uy) vừa mới báo quan Toàn-quyền Đông-pháp rằng chiếu theo lệnh quan chấp quản đô đốc Stark, tổng trưởng các đạo hải quân của chính-phủ Priamour thì miền biển từ Vladivostok đến cửa bể Ternei (kinh tuyến từ 106 đến 107 độ, vĩ tuyến từ 44 đến 45 độ) đều bị tỏa hết.

Phàm các tàu các thuyền đi vào trong hải giới ấy mà không có giấy phép của chánh phủ Priamour cấp cho thì phải bắt về Vladivostok cả.

Hội Kiếp-bạc. — Từ ngày 6 đến ngày 10 Octobre, mỗi ngày ở Hà-nội có những chuyến xe lửa sau này chở hành-khách lên Đáp-cầu để đáp tàu thủy đi Kiếp bạc.

6 giờ 00. — 9 giờ 06 — 12 giờ 56. — 14 giờ 56. — 17 giờ 49.

Hưu bổng của các binh lính Annam. — Ngày 22 Septembre 1922 quan Toàn-quyền có thông tư tới cho tri sau này về việc cấp tiền hưu bổng cho các binh lính Annam có tòng chinh trong khi tranh chiến.

Phàm các binh lính Annam đến ngày 1er Avril 1915 là ngày sọi quân ở Đông-pháp đã được hưởng hưu bổng rồi mà sau ngày ấy lại có tòng quân nữa thì đều được hưởng các quyền lợi đã kể trong luật ngày 16 Avril 1920.

Vậy thì các binh lính cựu phải đòi tại cơ ngũ mình lấy một cái tờ kể những công việc của mình. Khi có cái tờ ấy rồi thì phải đính với cái đơn xin hưu bổng trong đơn ấy phải khai số cái thẻ hiện tên mình và niên-hiệu cái chỉ dụ cấp hưu bổng.

Các giấy má ấy đều do quan cai-trị dân tỉnh gửi về bộ Binh và bộ Hưu bổng bên Pháp.

Quan bác-sĩ Coppin. - Quan bác-sĩ Coppin trước ở phố Bobillot cạnh trường Y-viện Hanoi, nay mới đọn lại phố Sông-tô-lịch số nhà 18.

Thi bằng Thành-chung Pháp-Việt. — Chiều hôm qua thi Pháp-văn, đầu bài như sau này :

Luân Pháp-văn.

1° Que pensez-vous du vœu formulé dans ce vers : « Naître vivre et mourir dans la même maison »

2° Expliquez sommairement et confirmez par quelques exemples cette pensée d'un moraliste :

La négligence des petits devoirs est l'apprentissage des grandes fautes.

Sáng hôm nay thi hai bài toán học sau này.

Toán-học
Nam học sinh

1° Un candidat dispose d'un certain temps pour faire son problème. Il occupe un cinquième de ce temps à bien lire l'énoncé, mais ensuite il perd 6 minutes. Dans les 2/3 du temps qui lui reste, il trouve la solution. Pour recopier, il passe encore le 1/5 du temps donné pour toute l'épreuve, et remet enfin sa copie 3 minutes avant l'heure. Quel était le temps donné ?

2° Deux tableaux noirs, de forme carrée, ont ensemble une surface égale à 225 dm2. Un rectangle qui aurait pour longueur le côté du premier et pour largeur le côté du deuxième, aurait une surface de 108 dm2 Calculer en mètres le côté de chacun de ces tableaux.

Nữ học sinh

1° Dans un panier sont mélanges des mangoustans, des mangues et des bananes. Il y a en tout 12 douzaines de fruits. Le nombre des bananes est égale à la différence entre le nombre des mangues et le nombre des mangoustans. Le rapport entre ces deux derniers nombres est égal à 4/5 Combien y-a-t-il de fruits de chaque espèce dans le panier ?

2° Sur une table circulaire dont le rayon est de 0,30 cm. on place un tapis rectangulaire,deux fois plus long que large, qui déborde et retombe de 0,10 cm, sur chacun des côtés ou le tapis est le plus court.

Quel sera le prix d'une frange à 0,p 95 le mètre. employée à border ce tapis ?

On coupe toute la partie retombante et on borde le tour de table avec la même frange ? Quelle est la surface de la partie enlevée et combien économise-t-on de frange ?

Giữa phố hàng Bồ !

Bến đầu phố hàng Bồ đã trông ngay thấy một hiệu kia bắt cứ ban ngày hay tối, lúc nào cũng thấy đông người như nghịt đề tưởng là có sự gì lạ, sau đến gần tả ra là một hiệu mới mở bán các thứ đồ vàng bạc, đồ ngà, đồ sứ, đồng hồ vân vân — Cách trang hoàng rất đẹp, mà giá bán lại hạ hơn các nơi, chỉ nên vừa khách mua hàng, vừa người qua xem đông như thế.

Hiện ấy tức là hiệu PAO VA. (Ta gọi là hiệu Bảo - hoa), số 28, phố hàng Bồ, Hanoi.

Người quen lại Annam. — M. Ng-đình-Huy thông-phán hạng nhất ở Phủ-thọ nay đổi quyền huyện Thanh thủy (Phú-thọ) cho đến ngày 15 Trần-lưu Thanh hết hạn nghỉ phép và thay cho M. Hoàng-v-Quí bổ đi quyền trước.

M. Ng-Nhuận, thông-phán hạng nhì ở Hà-bắc (Phủ-lạng-thương) được từ nhiệm từ ngày 1er Janvier 1923 và được đặc cách thăng hàm Hàn-lâm-viện tu soạn.

Ngạch học chính. — M Vũ đình-Mẫn, giáo học tập-sự được nghỉ giả hạn một năm kể từ ngày 1er Octobre 1922.

M Bế-ích-Bông có bằng Sơ-học được bổ trợ giáo tập sự.

Lương bổng của M. Chu-v-Duyệt, giáo học phụ tá tại trường Bách-nghệ Sơn-tây 180 đồng nay tăng lên 270 đồng một năm.

M. Ng-tiến Thanh có bằng Sơ học được bổ trợ giáo phụ tá lương mỗi tháng 15 đồng.

M. Ng-v-Năng, có bằng Sơ-học được bổ trợ giáo tập sự tại trường Nội-thự huyện Tiên-du (Bắc-ninh) thay M. Ng-v-Luận đổi đi nơi khác

Lương bổng và tiền phụ cấp của M. Ng-v-Soạn, trợ giáo thực thụ bang sau tại huyện Thanh-trì thì nay tính vào số dự toán Bắc-kỳ.

M. Ng-v-Sơn trợ giáo thực thụ hạng tám tại Phong-kệ huyện Yên-phong (Bắc ninh) được phép nghỉ 29 ngày.

Ngạch y-tế. — M. Phạm-ngọc-Côn thầy thuốc tập sự tại Bắc-giang nay đổi về nhà thương Annam ở Hanoi.

Có Ng-thị-Tha khán hộ công nhất ở Hanoi được thăng khán hộ tập sự.

Việc án binh. — Sáng hôm nay hồi 7 giờ, Tòa án binh đã họp để xử việc trung-úy Bernard, đội bốn Lagros và phó quản Colombo. Chừng giữa ngày mới xong. Trong số những người bị cáo trên đây thì vẫn mặt phó quản Colombo, vậy sẽ phải xử án khuyết tích.

Trường Thể-dục. — Trong 15 tháng nghỉ hè ở trường chỉ có những người nhiều luyện tập thể thao, còn học-trò nhỏ vẫn nghỉ.

Nay các trường Pháp-Việt đã mở cửa, các học sinh đi lần yên về việc rèn-tập tri não, thì cũng nên nghĩ đến việc luyện tập thân-thể để bồi bổ cho khoẻ đào tạo nhân-tinh, hòng đền đang việc đời một cách hoàn toàn.

Vậy trường Thể-dục đến nay 1 tháng mười tây nầy hãy giờ cuối sáng lại mở cửa nhận những học-sinh cũ và mới. Những học-sinh cũ thì đã có một cái phiếu, khi đến trường phải đưa trình ông giám-thị trường để ghi tên vào số năm nay. Còn những người mới thì phải gửi đơn đến sin ông Kiểm-đốc trường, trong đơn xin cần những người từ 9 tuổi tới 15 tuổi thì người cha hoặc người thay quyền cha phải kỳ tên nói « ưng thuận cho một phép đi tập Thể dục » (theo điều thứ 29 ở qui-pháp trường).

Khi một người nào được tập ở trường thì phải cho một cái phiếu vàng đề biện cửa trường (theo điều thứ 30 ở qui-pháp trường)

Còn về tiền phí-tổn về sự luyện-tập, thì theo điều thứ 38 ở qui-pháp trường, những người từ 16 tuổi trở lên phải giả mỗi tháng 0p. 50, còn những học-trò từ 9 tuổi đến 15 tuổi thời giả 0p 20 một tháng

Nhưng từ khi lập trường đến ngày nay đã 4 năm trời, người lớn hoặc tập thể-thao, hoặc đánh bóng, đánh quần (tennis) thì vẫn trả tiền, chỉ trừ những thiếu-niên là học trò các trường công, trường tư thì được xá cả.

Những xét ra trong các học-trò đến luyện tập ở trường Thể-dục, có con nhà giàu cũng nhiều trong số tiền công-phí ấy thì chẳng hóa ra không công tiền vậy. Và lại trường Thể-dục làm một việc công-ích « Cải - lương nhân loại » thì những người được hưởng sự ích-chung ấy cũng nên ghé vai gánh vác đến nhu phí cho trường. Lại biết rằng những nhà đã muốn cho con mình được hưởng nền giáo-dục hoàn toàn (trí-dục. đức-dục. thể dục) thì có hợp gì với hạn một tháng mà chẳng trả tiền công phí ấy cho trường Thể-dục.

Vậy nhà trường định rằng từ ngày 1 tháng mười này trở đi, chiếu theo điều thứ 38 ở qui pháp trường mà thu tiền tập thể thao. Xét ra những học sinh nào thật nghèo, xin giảm thì trường sẵn lòng xá cho, ấy là một cách khuyến khích những thiếu-niên nghèo mà thích tập thể thao vậy.

Giờ tập thì không có nhất định cho những người lớn, những người ấy có thể vâng tới muốn lúc nào tới trường cũng được, tối thì có thể tập quá 7 giờ vì ở trong trường đã có đèn điện.

Những học-sinh thiếu niên thì chỉ tập có hai buổi : *Sáng chủ nhật từ 7 giờ cho đến 9 giờ. — Chiều thứ năm từ 3 giờ rưỡi tới 5 giờ rưỡi.* Khi rà vào đã có giám thị trường coi sóc, theo kỷ-luật nhà trường.

Ai muốn xin tập ở trường Thể dục thì làm đơn theo kiểu sau này gửi cho ông Kiểm-đốc trường ở phố Ch. Wiele (M. le Directeur de l'Ecole d'Ed. Physique, rue Ch Wiel'é Hanoi)

Tên tôi là.....nghề.....tuổi.....ở phố.....số xin ông Kiểm-đốc trường Thể-dục. Nếu tôi được luyện tập thể-thao ở trường thì tôi xin theo qui-pháp trường.

Ký tên....

Số học-sinh năm nay từ 9 tới 15 thời chỉ định 300 mà thôi, quá số ấy không nhận đơn xin nữa.

Ai vào tập ở trường chỉ phải sắm một cái quần đùi ngắn (calegon) may mất độ 0p. 30 mà dùng được 2, 3 năm.

Những người nhớn muốn đánh quần (tennis) thì cũng phải làm giấy xin gửi đến cho ông Kiểm đốc trường theo đến 37, 38 thì những người đánh quần phải đóng 5 p. lên xin, vào còn mỗi tháng đóng 1 p.

Kiểm-đốc trường tại chức

Nữ Lưu-trường — Nhà in ông Mạc-đình-Tư ở phố hàng Bông mới xuất-bản một quyển « Nữ Lưu-trường diễn ca » giá 0p. 25. Truyện này là một truyện có luân-lý, văn-chương cũng vui lòng mà giới-thiệu cùng độc-giả và lực-đồng bài tựa như sau này :

Lầu mở quyển vàng, trải xem truyện cũ, xét những bực nữ-lưu kinh-bổ, cũng nhiều người tiết-liệt tài-hoa, kia như : năng Tư học-vấn cao-xa, à Tạ văn-chương lừng-lẫy, Bà Oanh dáng thư cần bổ, Lưu-thị can-đảm giáp có ; cho chí Lý-thị chặt tay, Tào-thị cắt mũi. Hàn Châu-Anh sự giác tự vấn, Trần-Trọng thề giữ tiết quên mình, người thì liệt, kẻ thì thi, cũng là những bực nữ trạng quần-thư. Nhưng những bậc ấy tuy rằng người thì gin lòng tiết-nghĩa, kẻ thì nỗi tiếng văn chương, cũng còn là những sự nhỏ mọn trong đám thoa-quần, chưa có tiếng-tâm gì lừng-lẫy trong xã-hội nhân-quần cho lắm.

Nay xem như truyện *Nữ-Lưu-trường* này, thực là một bậc nữ trung anh-kiệt, không kể chi con nhà lịch-lộc, dòng-dõi y-quan ; nhưng bấy xét cái bọng nhiệt-thành, cái lòng hiếu-thảo, đem thân nhi-nữ, giã bậc nam-trang, thà nhà cũng muốn rằn xong, cơ nước cũng mong báo-đáp, mà đem tài thao-lược, chiến tập binh-nhung, riêng một phương trời bể vẫy-vùng, quyết một độ khu trừ giặc-nịch; cái chí-khí ấy, cái tài-cán ấy, cái lòng hiếu-trung ấy, đề đời xưa mấy mặt, đời nay mấy gan ! Hà chẳng đáng nên hâm-mộ, nên tôn-kính đề làm gương trong nữ-giới lắm ru !

Tôi thấy truyện kỳ như thế, nhân khi thư-thả, chắp - chánh vài câu trước là cho bạn đồng-chí ta biết rằng : đám nữ-lưu mà cũng còn biết muốn cho quốc thân đều thượng trang hiếu kiêm tuyền như thế, huống như bậc tu-mi nam-tử hay sao ? Sau nữa là để khuyên đám nữ-giới lấy làm gương mà soi. Thật là một truyện ích lợi nên xem vậy.

Nay tựa
Phạm-văn-Phương.

Các nhà kỹ nghệ Nam kỳ và Cao-mên ! Các ngài nên đem hàng hóa ra Bắc kỳ mà bán.

Tại Hội chợ Hanoi (từ 10 đến 24 Décembre 1922)

1077

Trường Kỹ-nghệ Hanoi. — Ngày hôm nay tại trường Kỹ-nghệ đã yết bảng tên các học-sinh trúng tuyển vào các ban, đăng như sau này :

Ban học nghề điện

Cậu : Louis Stumpen, Ng-đức-Lưu, Ngô-văn-Diễn, Ng-văn-Lộc, Ng.-hữu Bẩu, Bồ-như-Dương, Đinh-gia-Bình, Hoàng Tạo, Đường-ngọc-Nghĩa.

Ban học nghề mộy

Cậu : J.P.Stumpen, J.Verdier, Trần-nhật-Yên, Ng-hữu Tráng, Ng khắc-Chiêu, Ng.-đình-Hoệ, Ngô quang-Cảnh, Ng-xuân-Chước, Ng-v.Khuông, Ng-v-Thế, Lương-đắc-Tự, Trần-hữu-Đại, Ng-v-Hiền, Tạ-đức-Địch, Đào-quang-Biền, Ng-hữu-Chuy, Đặng-doãn Cảo, Trần-thiện-Tuân, Đỗ-văn-Nghiêm, Ng-văn-Lan, Bạch-văn-An Lương-văn-Giai. Nông-duy-Duyệt, J Denis Vincen ; Baudon Maurice, Amable Balisoni.

Ban học nghề gỗ

Cậu : Trần-v Tạo, Ng-v-Phúc, Ng-hữu Quang, Hà-v-Các, Ng-Quỳnh dit Mập, Phạm-bá Chắc, Ng-v-Lộc, Đinh-trọng-Bách, Đinh-đức-Bằng, Ng-v Đức, Ng-huy-Bình, Lê-v-Thuật, Bùi-v Thừa, Bùi-ngọc-Khang, Ng-v-Năm, Phạm-khắc-Xương, Đỗ-trọng - Khắc, Kiều hữu-Thụ, Trần-v-Một. Ng-đình-Ban, Hoàng-đức-Quý, Vũ-v-Yên, Đỗ ngọc-Thiết, Ng-v-Viên, Ng v - Sáu, Đào-trọng-Minh, Ng-v - Liên, Bùi mạnh Thu.

Ban học nghề đúc

Ng-thiện-Kế, Ng-v-Tịch, Ng-ngọc-Giáp, Ng-ngọc-Bỷ, Nghiêm-v-Quán, Bùi-thế-Huân, Phạm-v-Liên, Đinh-xuân-Thọ, Bùi-thế-Huy, Vũ-v-Khoa, Ngô-tân-Đính.

Ban học nghề rèn

Lê-v-Duyện, Trần-bằng-Lộa.

Đến ngày 2 Octobre thì những học-sinh trúng tuyển ấy mới vào trường, nhưng sáng nay và sáng mai, phải đi khám bệnh cả. Người nào yếu sức quá hay là có bệnh truyền-nhiễm thì mới không được học.

Tòa án Đại-hình. — *Việc lập hội đi ăn cướp và giết người ở Hải-ninh.* — Chiều hôm qua, mới hơn 6 giờ tòa án Đại hình mới xét xong việc này và kết án phạt như sau này :

Lương-v-Ngọ	Khổ sai chung thân
Hoàng-v-Phan	4 năm khổ sai
Hoàng-v-Quý	7 năm khổ sai
Nông-v-Lợi	4 năm tù
Lã-trung-Ngọc	2 năm tù
Vi-v-Thu	4 năm tù
Hoàng v-Vinh	được thả vì xét không có tội.

Hôm nay tòa-án Đại hình xử việc sau này :

Hồm 1er Avril 1922 hồi 6 giờ sáng, MM. Alata, Palanque, Martin làm sở Thương chính cùng với linh dẫn làng Môn-tri, phủ Vĩnh-tường, tỉnh Vĩnh-yên khám mấy nhà vì có người báo nấu rượu lậu.

MM. Alata và Palanque khám một góc làng ấy còn M. Martin khám một góc khác. Lúc đang khám nhà tên Ng-văn-Liễn là 19-tường. M. Martin trông thấy một tên mang một lọ thuốc phiện lậu chực giấu ở bàng rào, liền chạy lại bắt. Bấy giờ có một tên khác cầm dao chạy lại đe viên ấy phải bỏ tên giấu thuốc phiện để nắm lấy tên cầm dao, nhưng tên ấy chạy được nhảy sang nhà bên cạnh hồi trống ngũ liên gọi dân làng. Tức thì có một toán cầm dao, dồn cản và giáo chạy đến vây M. Martin cùng linh, khi thét bắt. Bấy giờ viên ấy cùng linh vừa đánh vừa lui. Các cửa rào cả mà thấy gậy đánh rầm rầm như mưa, viên ấy cùng linh phải nhảy rào chạy ra ngoài. Có một người linh tên Rận nhảy qua rào thì bị chúng bắt trói lại. Viên ấy chạy đến gỡ, bắn mấy phát súng lục, tin một đứa bị thương. Thế mà họ cũng không sợ, cứ xông vào lại bắt được hai tên linh nữa trói lại. Sau vì viên ấy một quá không thể chống cự được, nên chúng tâm lại bắt, chúng lấy súng với cái bị được tiền nguyệt bổng, cái bút máy, cái đồng hồ vàng, cái giây vàng và cái nhẫn vàng đeo ở tay rồi chúng trói lại. Viên ấy đi được vài bước, một quá ngã gục xuống đấy, thì chúng lại đánh mãi. MM. Palanque và Alata nghe thấy rầm rầm lên mà người đông lắm, chạy ngay lại cứu sống bắn vào đám ấy chạy. Bấy giờ bắt được 4 tên là Ng-v-Cam tức Lê, Ng-v-Biên, Đặng-v-Dục tức Rọc và Đỗ-văn-Đoài hiện tay còn cầm giáo và gậy.

M. Martin phải có một thương ở cánh tay trái xương gãy, chữa độ một tháng mới khỏi và mấy vết thương xoàng nữa. Còn hai người linh bị thương cũng nặng, người chữa 15 hôm, người một tháng mới khỏi.

Quan phủ Vĩnh-tường tra xét thì những tên chống cự người sở Thương-chính ấy phần nhiều là ở Môn-tri và Giáp-liên mà đứa thủ xướng về việc ấy là tên Liễn lý-trưởng kêu cướp, tên Ng-văn Lễ, Ng-văn-Thông tức phó Thông đánh trống ngũ liên. Sau tìm thấy khẩu súng ở chính tay tên Ng-văn-Cư là phó tổng và cái gậy đồng bọ vàng thấy bỏ ở gần nhà tên Liễn. Còn những đồ khác tìm mãi cũng không thấy. Quan phủ xét thì nghi cho tên Hoàng-văn-Trạch tức Quản nhỏ cái đồng bọ và cái ví của M. Martin.

Hồi những tên phạm là Dực, Đoài, Tam, Biên, Liễn, Trạch, Cư và Thông đều kêu oan và khai rằng bọn chống cự người sở Thương-chính đều là người lị mặt cả. Còn tên Ng-v-Lễ cũng can việc, hiện trốn chưa bắt được.

Những tên phạm chưa can án lần nào cả.

* * *

Việc này là việc cuối cùng vụ đại hình thứ ba trong năm 1922.

MỚI XUẤT-BẢN LẦN THỨ HAI

SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN

của NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch-thuật

Có sẵn đủ lại nhiều, có thêm nhiều các bức tranh vẽ của hai nhà danh-họa tại Hanoi là M. Tạ-đình-Ninh và M. Trần-Phềnh

Lại có mấy lời bình-phẩm của Ngô-thị-Quyên nữ-sĩ.

Giá bán . . . . . 0$80

Tiền cước gởi (mỗi quyển). 0 . 20

Ngài nào muốn mua, cứ gởi thư và mandat cho NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *Trung-Bắc-Tân-Văn, Hanoi.*

Có gửi bán lẻ tại nhà báo Trung-Bắc và các cửa hàng sách, Mua buôn nhiều có trừ hoa hồng. 3222

ĐỨC-LONG

Số nhà 90, phố Mã-mây Hanoi (Tonkin)

Hiệu tôi có bán đủ các thứ bao, bao gai, bao cói, dây, gai, vải, dây dây to, cùng các thứ dầu cá, các thứ hạt nam dầu, các thứ khô dầu để nuôi súc vật và bón cây, bón ruộng, cùng là đủ các đồ sắt làm xe và cuốc, xẻng, búa, rìu và cả thứ sơn-tây, các thứ thanh, vân vân.

Xin quí-khách chiếu cố cho, hiệu tôi xi tính giá phải chăng không đem đến lãi nhiều.

ĐỨC-LONG-HIỆU
chủ-bạch.

Một dịp tốt. — Muốn bán lại : 1 glyphoscope richard 45 + 107, còn tốt, có 6 chassis và 6 décleincleur ; chụp dễ lắm.

1 jumelle stéréoscope, là thứ ống dòm để xem những ảnh đã chụp bằng glyphoscope trên kia coi lớn bằng thật.

1 chassis transposeur để in kính đó.

Tất cả để lại 15 đồng, tiền cước người mua chịu ; viết thư hỏi M. Ng-Triện ở Phú-quốc (Cochinchine).
8838

Hỏi kẻ phải đau

Này hỡi các người Nam Việt phải đau ngực, phải ngã lạnh, phải đau khi quên mà đã chữa thuốc không khỏi đường, hoặc là đã kiêng chữa chết nhe cả này hỏi những người phải đau khi quên đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi ; này hỏi các người phải chứng lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử nhược tiểu. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau này không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không ? Nên có bệnh mà không chữa đi, thì trong 10 năm, hoặc 20 năm sau giống Nam Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam Việt, nếu các người không muốn giống Nam Việt bao mòn đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được. ?

Vậy các việc thì cho hiệu Bác-chè MONTÈS số 84 *Paul Bert Hanoi* mà bỏ mua một lọ PHOSCHOSEUM giá là 0 $ 80, đem về chữa trước khi ăn cơm, thì chẳng mất thời giờ, uống một lọ, thì ít ấy khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSEUM
Một lọ. . . . 0 $ 90

Vin Tonique Tonkinois

Hương tonique vừa bổ lại vừa ngon, rất có ích cho đàn bà ở cữ.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN

Thật tươi, thật tốt. Dầu cá có nhiều thứ, thứ hung-hung (*blonde*) và thứ mầu nâu (*brune*).

Thứ hung-hung (blonde) mới thực là thứ tốt, mà thứ hung-hung (blonde) ấy chính là thứ Dầu cá của hiệu *Montès* bán, quí-khách nên nhận kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh hen rất thần hiệu (SIROP N)

Một chai. . . . 1 $ 60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »

Một lọ. . . . . 4 f. 45
Độ 0 $ 65 đến 0 $ 70
Sáu lọ. . . . . 24 f. 50
Độ 3 $ 60 đến 3 $ 70

Thuốc nước bổ huyết
« LE PEPTO KOLA ROBIN »

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE MONTÈS
Thuốc (mầu-đỏ bổ máu).
Mỗi chai phẩm tư lít. 1 $ 09
Một lít. . . . . 3 $ 50

MORRHUOL CHAPOTEAUT
Simple et creosoté. Dầu cá vin hạng bổ tỳ và hạng chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE
Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa này thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chí trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippea. Thuốc này rất thần hiệu để cứu vớ số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ uống một viên rồi uống nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng đến thì phải trong 24 giờ là khỏi.

Bán chỉ MONTÈS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

Bốn việc đấu giá. — Chiều hôm qua, hồi 4 giờ rưỡi, tại sở Lục-lộ có bốn việc đấu giá luôn là những việc này :

1· Làm một cái nhà ở cho viên chủ-sự Thương-chính tại Hongay.

Việc làm đáng 16.372 p. 51

Những người đến thầu bỏ như sau này :

MM. Lương-mane-Sune tăng 4 °/.
Đỗ-hữu-Thực tức cai ba tăng 7 °/.
Bùi-hữu-Cát tăng 3 °/.
Tchan-Tông tăng 7 °/.
Faussemagne tăng 5 °/.
M. Bùi-hữu-Cát tăng lí nhất được tạm thầu.

2. Làm nhà rửa, nhà giặt, nhà tắm và nhà ở tại nhà xác cho nhà thương tây ở Bính-đông Haiphong.

Việc làm đáng 14.002 p. 60

Những người đến thầu bỏ như sau này :

MM. Nguyễn-tâm Luyến bỏ hạ 5 °/.
Nguyễn-đình-Khuê bỏ hạ 7 °/.
Renet bỏ hạ 2 °/.
Vậy M. Khuê được tạm thầu.

3· Bỏ đất và xây cầu cống ở đường Tuyên-quang đi Vĩnh-tuy.

Việc làm đáng 87.411 p. 75

Những người đến thầu bỏ như sau này :

MM. Bùi-hữu-Cát tăng 5 °/.
Trần-văn-Vũ bỏ hạ 5 °/.
Chung-như-Xuyên bỏ hạ 4 °/.
M. Vũ được tạm thầu

4· Làm một cái hiên cho nhà Thương-chính và một cái nhà cho lính ở tại tỉnh Haidương.

Việc làm đáng 6.660 p. 09

Những người đến thầu bỏ như sau này :

MM. Bùi-hữu-Cát tăng 7 °/.
Lê-bá-Khai bỏ nguyên giá.
Lương-mane-Sune bỏ hạ 4 °/.
Trịnh-qui Khang bỏ hạ 4 °/.
Vậy M. Sune được tạm thầu

Một đám bạc hạ-lưu. — Chiều hôm qua, hồi 4 giờ, sở Mật-thám có bắt được một bọn thò lò ở ngõ hàng Bột (S nh-tử), nhà số 23 cùng 23 con bạc đều phải giải vào sở Mật thám.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Linh khố-đỏ sang Pháp. — Chuyến tàu *Amazone* chạy sang Pháp ngày 23 Septembre hồi 17 giờ, có chở non 3 0 linh khố đỏ, có phường nhạc binh ra tận bến tàu thổi mấy bài chào.

Mấy người Trung-hoa đi lễ tận thành Mecque trở về. — Ngày thứ sáu vừa rồi, có bảy người Trung-hoa ở Vân-nam theo đạo Hồi đi lễ ở thành *Mecque* bên Á-rập trở về. Những người ấy có mang về 12 thùng nước phép, nói rằng mỗi thùng giá là 100 đồng. Tiền phí-tổn đi đường mỗi người hết 1 000 đồng. Hôm qua lên cả Hanoi, rồi trở về Mông-tự.

Phái-bộ Viện-dân. — Các phái-viên Viện-nam đã tới Haiphong chuyến xe-lửa sáng chủ-nhật, rồi đi xe-hơi xem thành-phố. Hồi 10 giờ sáng, các phái-viên đi chơi Đồ-sơn, sáng thứ ba lại về Hanoi.

Phát hỏa. — Chiều thứ bảy, hồi 3 giờ, cháy mất hai cái nhà tranh ở trong làng gần nhà máy Xi-măng. Thiệt hại chừng non trăm đồng.

Đâm thuyền. Một chiếc thuyền lớn chở gỗ ở đảo Cát-bà đi về Thái-bình bị sóng đánh đâm ngoài khơi gần Hòn-dấu. May tàu bầy giờ có M. Le Poulein là hoa-tiêu ra Hoi-dao bắt ông nhóm nhìn biển mới biết có thuyền đâm thì ông liền cho một chiếc thuyền ra vớt được cả 9 người lên bến, rồi thuyền ông vớt lên được rồi, thì lỉ là may quá.

BẮC-NINH

Một việc lạ tỉnh chưa ra. — Báo *Avenir du Tonkin* có đăng rằng :

« Toán quân Ỷ Thái-nguyên đến Đáp-cầu ngày 21 vừa rồi, vừa tỉnh Lê-đương vừa tỉnh khố-đỏ, có đưa tử thi một người Annam chỉ đường đi cho quân lính, bị giết bằng một nhát ba-đo-nết trong lúc đi đường. Chưa biết vì lẽ gì mà sinh ra cái án mạng ấy mà đến bây giờ phạm-công chưa tìm thấy.

PHÚ-THỌ

Thuyền chuyển. — Quan Thương-tá Nguyễn-đạo-Quán, tỉnh Phú thọ, nay có lệnh đổi về Thương-tá Thái-bình. Hôm qua đã xuôi Hanoi để sáng nay đáp tàu xuống Thái-bình. Trước khi thượng lộ, các sếp quan-thân tỉnh Phú thọ có đặt tiệc tiễn ngài rất trân-trọng.

Quan Thương lạc-quyên vừa là một nhà khoa-bảng lỗi thanh, đi đến đâu cũng có lòng từ-tế nhân tử, lại có tính hiếu học, nên sĩ thức nhân dân ở đâu cũng đều có lòng qui mến.

Vậy chúc ngài tinh lượng lộ bình an.

LÀO-KAY

Lại nuốt một thùng nhựa. — Tối 29 Septembre hồi 10 giờ, sở Thương-chính Lào-kay có bắt được một thuyền chở trước phiện lậu, cả thảy 11 thùng, cân được 174 cân. Những người chở thuốc lậu nhảy cả xuống sông mà bỏ thuốc.

PHÚ-LÝ

Kỷ túc học xá. — Trường Pháp-Việt Trà-châu (Thanh-liêm) thành lập từ đầu năm đến giờ, sĩ số một ngày một đông, xá lỵ vừa rồi, hiệu-trưởng đã có lời xin phép quan trên làm thêm trường thứ hai, thành ra hiện nay đã có lớp nhất lớp nhì, thành hẳn một trường kiêm bị. M. Giáo Tuyên là chưởng giáo trường lỵ và M. Bát-Roẫn là lý-trưởng sở tại, đang tổ chức làm một lớp nhà kỷ-túc học-xá cho học-trò xa đến trọ, có cất người trông coi mọi sự nhật dụng cho học-trò tế tế, xin giới thiệu cùng các ông bà có con cho đi học muốn được cẩn-thận nên gửi đến trường học Trà-chân.

Thi-nham, Đinh gia-Thuyết lại cáo.

VIỆC KINH-ĐÔ

Ngạch bọc-chính. — Mông bổ phụ giáo thì sai.

Cô Phạm-thị-Nhiêm, đỗ bằng tiểu học trường Đồng-khánh Huế có Nguyễn-thị-Truyền đỗ bằng tiểu học đi Sông-cầu.

Nước mặn đã bắt — Từ hôm rằm tháng bảy đến nay, nước mặn đã xuống hết, sông Hương giang nước đã ngọt lại như trước rồi, lỹ cũng nhờ có mấy trận mưa rất to hôm nọ, nên nước mặn mới mau xuống như thế. So với mấy năm trước, thời năm nay nước mặn hết sớm, lỹ cũng nhờ vũ thuận phong hòa thật nên qui-hóa thay !

Một điều phi pháp nên cấm. — Ở nơi Đập-đá giáp giới làng Thục-lộc và xóm Hồ-lâu là một nơi rất nhiều người qua lại bán buôn, lại là một nơi rất nguy hiểm cho cả mọi người, nếu khi đi qua đường đó, gặp phải sự đón đường, triệt nẻo ; vì giữa một cái đường đê, hai bên là sông sâu hẻm thẳm.

Đã được một tuần nay, cái chỗ chợ cũ làng lỹ đã phải dỡ lấp tòa Thương chánh, nên chỉ chợ lỹ phải dời qua bên kia sông tức là nơi địa phận làng Hồ-lâu. Chợ lỹ từ khi dời đến đó thời ở nơi Đập-đá ngày lại thêm đông người qua lại bán buôn, nhưt là dân bà con gái thời nhiều lắm, thế mà bọn lỹ mỗi khi đi ngang qua Đập-đá lỹ thời thường bị một bọn lính cả lính lập khố xanh và lính mõ-neo đến thổi kèn tập. hơn 20 người ghẹo chọc : lắm khi làm cho bọn con gái dân bà đi qua lại nơi lỹ phải trở ngại sự vãng lai, mà bọn lính lỹ cứ thi hành một sự ghẹo chọc như là bắt tay mắc áo và làm những thứ đó đang quá chừng ; lại có ý muốn ỷ thế mình là kẻ mà bọn nhà quê phải khiếp sợ, đã có làm điều phi pháp như là chọc ghẹo đàn bà con gái một cách lấy lọn đến đàn nữa cũng không ai dám làm gì mình. Bởi vậy mà kẻ buôn bán vãng lai ở chợ lỹ sinh lòng không khiếp không dám qua lại nơi lỹ, phải thuê đò qua ngang lối khác. hoặc cho quá 5 giờ chiều là khi bọn lỹ bãi tập thời kéo mới dám đi chợ. Trong một ngày buổi mai từ 7 giờ rưỡi đến 10 giờ rưỡi, chiều từ 2 giờ rưỡi đến 5 giờ những khi người nhà quê cần phải đi lại bán buôn lối lỹ, mà nếu bọn lính lỹ cứ giở thói chọc ghẹo như thế thời còn ai dám đi lại mà sự bán buôn chợ bán hôm ra trễ nải cho chúng nó biết bao, mà bọn người nhà quê nếu không nhờ buôn bán gánh gồng thời lấy đâu mà nhờ cậy ?

Ước ao rằng sự nầy thấu đến tai quan trên sẽ ra lệnh cấm ngay bọn lính lỹ không được làm điều phi pháp như thế lỹ nữa, thời thật là hạnh phúc cho dân biết bao kể có ngày những người dân bà con gái bị bọn lính chọc ghẹo có người không chịu, lỡ phải nhảy xuống sông sâu, thời e sinh sự khốn nạn lôi thôi lắm.

VIỆC TRUNG-KỲ

QUẢNG-NGÃI

Chưng cọ tích. — Năm nay bang Hải nam nhơn dân bình yên, buôn bán thịnh vượng, nên lúc Trung-nguyên đây có rước bạn hát tàu về hát tại chùa mấy đêm và chưng cọ hai đêm, người ta đi coi rất đông đảo, nhứt là đêm 14, chưng niên cọ đẹp, cọ dân ra hơn năm thước, trước hết có xi và ghẹo ăn đèn, ở giữa có một cây cờ chữ « Soái » kế tới lồng đèn bách thú, toàn người Khách cầm cả, đi mỗi đôi rồi đứng lại lộn, xem rất đẹp, rồi đến bàn thiên-cầu, đi ngang phố nào cũng có đất pháo, các phố của các người Khách Hải-nam đều đặt bàn hương-án. Koi cọ đi ngang qua đốt hương xong trầm khoe bay ngão ngát, còn sau cọ có chưng năm bàn, thứ nhứt « Khương-thượng trừ ba yêm » thứ nhì « Điện-thuyền liên tiên » thứ ba « Phao-cầu chiêu thân » thứ tư « Cổ-miếu đàm Tiết-Giao » và thứ năm « Ngũ-hổ bình-liêu », còn nhạo tàu và xênh la đánh om xòm, song nhứt vui là cái bàn « Phao cầu chiêu thân » vì là họ làm một cái bàn cao, trên cái bàn ấy có một cái lầu trần thiết rất đẹp, trong lầu có một bà Công-chúa và một con thị-nữ, bà Công-chúa cầm trái cầu thất bảng hàng điều sắp quăng xuống, ở dưới đất người đi đến cướp trái cầu hơn vài mươi, phần nhiều các cậu Ba-bọt ăn mặc vẫn sang trọng, nhưng mà cậu thì một mất, cậu thì quơ tay cậu thì đi chân cao chân thấp, chỉ có một người mặt đỏ và một người mặt đen xem rất khôi ngô, tức là Tiết-Giao và Tiết-Quỳ, khi trái cầu ở trên đài quăng xuống, thì các người đều chụp lộn nhau cả, song không ai cướp được, có hai anh em họ Tiết chụp được, xé ra làm hai, ai ai cũng thích coi bàn ấy, tự mấy năm ni chỉ có năm nay cọ rất đẹp hơn cả.

(Dân Việt-Nam tân báo)

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM
舖金寶南
BIJOUTERIE — ORFÈVRERIE

NAM-BẢO

Hanoi — 16, Rue de la soie, 16 — Hanoi

CHẾ-TẠO : — Vòng, xuyến, hạt, nhẫn, giầy đeo đồng hồ, giầy truyền, cúc, gậy, cán ô, tô-bạc, vỹ thuốc lá, hộp thuốc lá, vỏ điếm, v. v... bằng vàng đúng tuổi đảm cẩn và toàn bạc nén. Có nhiều thợ khéo để làm hàng ân cần quí khách đặt lối-tiêng.

BÁN : — Vàng diệp Vĩnh thành-long một đã thực để sắc mãi, ngọc-bạch, giầy đeo thế nghị, giầy kim-thành giầy kim-tiêu, đồng-hồ quả quít vỏ bạc và vỏ kẽm, v. v.

Buôn bán chắn chắn, cốt lấy sự tín cẩn làm gốc.
2 42

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi
MÁY NÓI SỐ 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, ống, chắn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà-nước.

Hàng tốt, giá công hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.
3045 MẬU-THỊNH kính cáo,

NHÀ-ĐỂ MỚI

70, Phố Đường Đồng, Hanoi

Nhà Đẻ quan Docteur PAUCOT có 40 buồng, sạch sẽ, tĩnh mạc, đèn máy, đồ dùng như phòng khách Ô-tên, có người hầu bà nước nôi, giặt giũ, và phát áo lọt lòng, sữa, chai nước nóng cải và có tủ, có xiêm.

Sự trông nom lại có hai bà Sages-femmes đã từ chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yến ở hẳn trong Nhà-Đẻ hàng Đồng để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tối ngày nào cũng lên thăm bắt mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiệu mới về đỡ ở nhà cũng được.

Ai bằng huyết, tiền sản huyết bạch, kiểm hoi, muốn chữa đề vào chữa cũng được (năm riêng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức.

Mỗi bà một buồng 10 ngày. 6$00
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 10.00
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 15.00
Mỗi bà hai buồng, 10 ngày. 20.00

Ra vào tự do
2557

XIN XEM CHO KỸ

Phàm nhiều các qui-khách nam bắc thấy có đăng các hạch của bản-hiệu đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rằng đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 84 Hanoi.

Nay kính,
Ed. Montès.
84 Rue Paul Bert Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SẢN-NHIÊN 粲

Tối thứ ba :

NGỌC THIỀM KỲ-DUYÊN

Là pha-nhân càng con gái là Thái-Loan ngồi ngoạn-nguyệt, bàn văn-chương lắm câu cực kỳ lý thú.

Tối thứ tư :

CON ƠI MẸ PHẢI LẤY CHỒNG

Mẹ con Chu-khá-Lập trong tích này thực đáng bảo là : « Nhất môn mẫu tử, vạn cổ anh phong ».

Tối thứ năm :

ĐẠI-ĐIỆN TẠP-KỊCH

Diễn 4 tích. — Thu cả tiền.

1· TRẠNG ĐỀ
2· THỊ-KÍNH
3· ĐẠI-THÀNH, LA-SÁT ĐẤU PHÁP
4 ÔNG SƯ BỐI VỐI
(Thuần khôi hài)

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 27 Septembre đến thứ ba 3 Octobre 1922

TUẦN LỄ ĐẠI-HỘI

Ba buổi hay ngày thứ năm có chế chất chớp từ 8 giờ chiều, thứ bảy chớp 8 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

NHỮNG ĐỨA TRẺ SINH-SẢN

« CON PHƯỢNG MÁI CON »
HỒI III
Nghỉ

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

CÁI QUYỀN NGƯỜI TA ĐƯỢC HƯỞNG HẠNH-PHÚC

Hài kịch rất lý thú, chia làm 6 hồi
Hồi I, II và III

Đến tháng 10 tây này sẽ chớp MỘT PHIM ẢNH TUYỆT-TÁC CỦA NGHỆ CHỤP ẢNH ĐẠI-PHÁP

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

Cuộc lạc-quyên Âu-trí-viên

Hỡi đồng-bào ! Dân con Âu-trí là dân con chung một họ nhà Hồng, tức là dân con chung trong xã-hội. Ôi ! dân con Âu-trí kia, mà phải nghèo khổ bỏ liều, trách-nhiệm ấy nào phải riêng một mình ai ; dân con Âu-trí kia, mà được mạnh mẽ sáng khôn, hạnh-phúc ấy cũng là hạnh-phúc chung trong xã-hội ; đồng-bào ta, ai là chẳng sẵn lòng tư-ái, giúp của, giúp công, mong tạo phúc cho cuộc Âu-trí-viên. Nay hội Khai-trí-tiến-đức mở ra một cuộc lạc-quyên suốt cả trong nước là một cuộc vĩnh-viễn mãi về sau. Kể bắt đầu từ tháng chín tây này trở đi, qui-ông qui-bà, hằng-tâm hằng-sản, có lòng thương đến dân ấu-trĩ ở chốn thôn-quê, kẻ ít người nhiều, ai muốn giúp vào việc công-đức này, kể trước người sau, lúc nào cũng được.

Hỡi đồng-bào ! ai là người nhờ hạnh-phúc mà được trúng số, nhờ bổng-vận mà được phát-tài, cũng nên nghĩ thương đến nỗi giống nước nhà, sẻ chút hạnh-phúc riêng của mình mà lạc-quyên cho cuộc tế-độ chung trong nước.

Hỡi các bà ! làm phúc nào bằng việc làm phúc này, xưa nay các bà vẫn sẵn lòng tô-bồi phúc-đức, nay các bà hà lại chẳng lạc-quyên ít nhiều để tạo-phúc cho lũ con trẻ trong Âu-trĩ-viên hay sao ? các bà mở lòng công-đức thực là phúc-đẳng hà-sa !

Hỡi các ông ! giàu có dư tiền dư của, há lại chẳng nghĩ thương đến nỗi giống mà giúp đỡ cho ư ? các ông lạc-quyên Âu-trĩ-viên tức là để phúc lại mai sau cho con cháu.

Chư ông chư bà có lòng lạc-quyên đa-thiểu thế nào, xin cứ gởi về cho ông Tổng-thủ-quĩ hội Khai-trí-tiến-đức là ông Lê-Văn-Phúc, Đông-kinh ấn-quán, số 82 phố hàng Gai, Hà-nội.

Chư ông chư bà có lòng lạc-quyên số tiền bao nhiêu cũng là phương danh qui-tính sẽ theo thứ-tự đăng lên *Nam-Phong* tạp-chí ; *Nam-Phong* lại đăng rõ cả số tiền lỹ đem cấp cho những Âu-trĩ-viên làng nào. Như thế thì *Nam-Phong* tạp-chí lập-thành ra một cái biểu chỉ-thu cho Âu-trĩ-viên, để cho mười mắt đều trông, mười tay đều trỏ, những tiền làm phúc, không sai-suyễn đi đâu chốt nào.

Cuộc lạc-quyên này, ngài nào lạc-quyên bằng tiền-bạc hoặc bằng trái-phiếu Đại-Pháp và Đông-Pháp, bản-hội đều nhận cả.

Hội Khai-trí-tiến-đức định rằng các bảo-mẫu phải dạy trẻ con đọc những bài-ca và thơ mà hội sẽ đặt để ca-tụng công đức các nhà từ-thiện đã giúp vào công cuộc Âu-trĩ-viên.

Hội sẽ nhân tết Trung-Thu mà đặt một tiết kỷ-niệm các công đức ấy. Những trẻ-con ở Âu-trĩ-viện đọc các bài ca-tụng lỹ thì công đức các bậc ân-nhân lẫn thẫu đến qui-thần.

Vậy các ông các bà nên quyên tiền giúp vào Âu-trĩ-viên để được hạnh phúc.

Trẻ con bên Giáo cũng sẽ được phép Nhà-chung cho cầu-nguyện các nhà từ-thiện theo đạo Thiên-chúa.

KHAI-TRÍ-TIẾN-ĐỨC

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi
號八廿牌門商浦行內河京東

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng hiệu chúng tôi mới có một bọn hàng rất tốt như : ngọc-thạch, hổ-phách, một hươ chỉ nhẫn, đồ bạc, đồng hồ treo, đồng hồ quả-quít, v. v. ở Hong-kong sang.

Các qui-khách có lòng chiếu cố, xin mau đi-ngọc tới bản-hiệu, kẻo mất một dịp đặc biệt, mà đi mua cho ít nhiều mặc lòng, nhất luật đối đãi, tính giá thật rẻ.

Cũng một kỷ tân này, chúng tôi lại mới thành thêm được vài tay thợ kim-hoàn nhất khéo ở bên Tàu sang nữa, từ đồ bạc cho chí đồ vàng, kiểu cũ, kiểu mới, lối Tây, lối Tàu, bọ đều làm được cả.

Các qui-khách có lòng đặt hàng cho bản-hiệu, thì chúng tôi lại xin hết sức làm cho vừa ý qui-khách mới nghe.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường.
Từ rofilms của Cornell

QUẢNG-BÌNH

Án-mạng — Ngày 6 Juillet 1922 ở huyện Tuyên-hóa, làng Kim-lũ có tên Đinh Tòm bị chết bởi một cây đại thụ của người đồng bạn đốn ngã xuống đè nhằm. Người đốn gỗ ấy là một tên Cầu và một tên Thành ở phủ hạt Quảng trạch. Khi hai tên ấy biết gỗ đè chết tên kia, thời tưởng là mình sẽ mang tội nặng, liền rủ nhau đem cái tử-thi để bỏ chỗ khác cho thất tích đi, rồi cùng nhau bỏ về bương trốn mất. Hai phủ huyện phái lính tầm nã đã lâu ngày mà không được, thành ra một việc vô mạng, vô phạm, thực là khó quá. Sau lại quan huyện sở tại chỉ tư bắt được một người mẹ tên Thành mà thôi. Khi tới hầu, thì mụ ấy cứ nói không biết con mụ đi đâu, nhưng quan huyện tra hỏi một cách rất nhân ái, rồi thả về ngay. Chẳng bao lâu thì thấy hai tên ấy tự nhiên tới huyện nha thú nhận cái lỗi chúng nó đốn gỗ đè chết tên kia. Còn sự đi thì thì nhất định không nhìn. Thế mà quan huyện chẳng hề giam cầm cứ cho ở ngoài và thường ngày hiện cáo một cách rất thành thực, rất nhân từ; không được một tuần lễ thì hai tên ấy lại tự nhận cái lỗi di thi, bảo đi chỉ chỗ dấu thì quả nhiên tìm được một đống xương của tử thi ấy, hiện đang nằm ở trong chốn thâm sơn.

Thế mới biết rằng chẳng cần phép khảo đả mà cũng tra hỏi ra mới được.

H. h. C. lai cảo

QUẢNG-CHÂU-LOAN

Ai tín — M. Bourdon, quan đồn khố xanh Tchimgan cách tỉnh lỵ 28 ki-lô-mét lâm bệnh đã hai chủ nhật nay vẫn điều trị tại nhà thương, đến 4 giờ sáng hôm 23 thì tạ thế, ông hưởng thọ năm nay 33 tuổi.

Đặt thêm vô-tuyến điện. — Quan thủ hiến De la Brosse có điện về xin quan Toàn-quyền lập thêm vô-tuyến-điện ba đồn giáp giới địa hạt Tàu là đồn Potao, đồn Tam sam, đồn Tai-ping, quan Toàn-quyền đã chuẩn y, có lẽ độ trong vọng tháng Octobre này sẽ khởi công. Thật là rất tiện cho sự thông báo, nhất là ở chung quanh miền với bản hạt thường nay có giặc cỏ, cứ xem như ngày nay mà chờ được tin cấp kíp đến nơi quan của tân thì lâu quá.

Nhà hưu hạ của người bản thổ. — Người bản thổ tỉnh ý có lập một nhà hưu hạ để tiêu khiển, quan chánh Sứ đã cho phép, tối hôm kia có lập hội đồng trị-sự tạm thời để thi hành các điều lệ Nhà hưu hạ ấy lập một gian nhà của hiệu Yat-lòng ở phố Caravane, hễ điều lệ xong thì khánh thành.

Gương soi

Rất đẹp, rất khéo, rất rẻ

Có nhiều thứ nhỏn nhỏ; mặt phẳng và nổi cạnh; thứ nào cũng có khung chạm, thiếp vàng.

Xin quí khách đến hiệu

QUẢNG-HUNG-LONG

Số 79, Phố hàng Bồ, Hanoi

MAU MAU KẺO HẾT

GIỞ VỀ GIÀ

thì thường hay váng đầu, tức hơi chóng mặt, luôn luôn, đau thận, đi táo, hay mệt và khó chịu trong người. Lúc bấy giờ thì những chứng tụ máu lại càng hay có Khi ấy nên uống thuốc điều hòa mà các lương-y ai cũng cho là công-hiệu. Thuốc ấy là:

Dépuratif Richelet

rất công-hiệu trong những bệnh đã kể ra trên này. Dùng nó thì kinh-nguyệt điều hòa, không làm đau đớn gì cả. Thuốc này lại rất hiệu trọng những bệnh sau này: đau xương, tụ máu ở các huyết-quản và các tiểu-bệnh ngoài da như là hắc-lào, mụn con các nốt mẩn, vân vân. Thuốc này bán ở các hàng lục-hợp to và các hàng thuốc vặt.

Bao giờ cũng công hiệu

RƯỢU

QUINQUINA CUSSAC

Rất bổ

dùng cho những người ốm yếu.

BÁN TẠI

NHÀ

GUIONEAUD FRÈRES

ở Hanoi-Haiphong, và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.

2051

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
2$ 80 một chai
Theo luật mới — Muốn dùng thuốc này phải xin đơn quan Đốc-tờ người Pháp thì mới có thể mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1$ 00 một lọ
thuốc bổ sức; kém ăn-ngủ, mỏi mệt, không muốn làm việc gì; dùng thuốc này hay lắm!

Mấy thứ bản-hiệu hay bán:
Các thứ thuốc nước đựng lọ kín để tiêm xào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai
Thuốc ho-gió SIROP PECTORAL đặc-cổ, sổ-mũi.
Thuốc lao chỉ người lớn dùng được thôi
Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc uống — 2$ 00 lọ 30 viên
thuốc thụt — 0$ 90 một chai
Chữa các chứng lậu: chẳng kì mới hay cũ; uống thuốc cachets antiseptiques và thụt thuốc blenhorricide của Bản-hiệu thì chắc khỏi. Thuốc này để chữa được vô số người phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »
1$ 00 một lọ
Trị những bệnh đàn bà như: Kinh nguyệt không điều, hay khi hành kinh đau đớn mình mẩy, như đau bụng, ... uống thuốc này đổi máu xấu lấy lại máu tốt trong ... đã bao kém.

ĐỒ BUỘC THUỐC
ĐỒ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC
ĐỒ MỔ-SẺ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc Citrate và thuốc Bromure
Bán cuộn và bán bao kín
Bán cất và bán lẻ
« THUỐC DÉRÉ »
0$ 90 một chai 1/4 litre
Trị bệnh giang mai bất kì mới hay cũ. Dùng thuốc 914 rồi thì nên uống thuốc này cho tiệt nọc! Dùng thuốc khác rồi cũng cần phải uống thuốc này thì mới chắc khỏi hẳn được! Thuốc này rất hay, rất quí; ... sinh dục, lại bổ sức cho người có bệnh.
Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn litre. Giá có 3$ 00 mà thôi

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

ĐƯỜNG YÊN-LÝ ĐI CHỢ HIẾU
Ở ga YÊN-LÝ chạy hồi 6 giờ rưỡi sáng, sau chuyến xe lửa thứ nhất ở Bến-thủy về ở Vinh ra. Ở CHỢ-HIẾU (Phủ-Quì) đi hồi 1 giờ chiều đến ga Yên-lý vừa kịp chuyến xe lửa về Vinh và Bến-thủy.

Auto-Postale

ĐƯỜNG VINH VÔ HUẾ
Ở VINH đi hồi 4 giờ sáng đến Đông-hà vừa kịp chuyến xe lửa vào Huế.
Ở ĐÔNG-HÀ ra hồi 1 giờ sáng sau khi chuyến xe lửa thứ nhất ở Huế ra.

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng, kể từ mồng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Lý về Phủ-Quì và Phủ-Quì ra ga Yên-Lý. — Ở Phủ-Quì có 3 phiên chợ Hiếu buôn bán sầm uất lắm các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đông-hà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm ấy, xin liệt qui khách đánh giấy thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giấy thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi chợ-Hiếu thì đánh giấy thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Ly gare; — mà đường Vinh-Đông-Hà thì đánh giấy thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare.

2012

CAFE, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-lịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2043

Société des Phosphates du Tonkin

Bureaux et Usine à Haly-Haiphong

NÊN CẨN THẬN — Chúng tôi kính trình các qui khách biết rằng chúng tôi mới bắt được mấy người nhà quê man trá đem rà nhỏ đất cát để làm phốt-phát (phosphate) giả để bán và bán giá rẻ hơn giá Phốt-phát thật.

Bột phốt-phát thì bao giờ cũng nhỏ hơn các thứ bột khác, không có thứ bột nào nhỏ bằng.

Vậy các qui khách khi mua phốt-phát, đừng nên tham rẻ mà mua phải phốt-phát giả, và nếu cần thật để bao phốt-phát ra xem, nếu thấy bột không được nhỏ thì đừng nên mua.

Nếu mua Phốt-phát mà nghi hoặc là giả thì nên gửi mẫu đến cho chúng tôi thử xem. Song nếu ai bắt được người bán phốt-phát giả mà mách bảo cho chúng tôi biết, chúng tôi sẽ thưởng 20$00.

GIÁ PHỐT PHÁT. — Phốt phát bán tại nhà máy ở Haiphong giá như sau này:

23$00	một tấn (la tonne de 1000 kilos)	hiệu « PH. 19/21 ».
32.00	—	hiệu « PH. S ».
30.00	—	hiệu « PH. K ».

Phốt phát hiệu « PH. 19/21 » để bón ruộng đất chua, đất mặn

Phốt phát hiệu « PH. S » để bón ruộng đất ngọt. Bột phốt phát hiệu này thì nhỏ hơn bột phốt-phát hiệu « PH. 19/21 ».

Phốt phát hiệu « PH. K » để bón ruộng đất ngọt. Bón ruộng đất chua, đất mặn thì lại càng tốt lắm.

Phốt phát hiệu « PH. K » này là một thứ phốt phát chúng tôi mới chế ra có chộn lẫn mấy thứ bột Potasse (Bột-tạt) ở bên Tây đem sang.

Dùng thứ phốt-phát hiệu « PH. K » này mà bón các thứ rau (Légumes) nhất là Bắp cải thì thật là tốt lắm.

CÁCH DÙNG — Mỗi một mẫu vải bốn bao là 200 cân tây vãi trước nam mươi ngày rồi cấy cũng được, hay cấy trước năm mươi ngày rồi vãi phốt-phát cũng được.

MUA LẠI BAO KHÔNG. — Bao gai không (sac en jute vide) hãy còn lành lặn mà đem lại giả tại nhà máy ở Haiphong thì giá mỗi một cái là một hào chỉ (0$10) Nếu bao rách và hơi thủng thì chúng tôi không nhận nữa.

Các qui khách cần hỏi han điều gì nữa thì xin cứ lại nhà giấy chúng tôi ở tại nhà máy ở Hạ-lý Haiphong, chúng tôi xin tiếp, hay gửi giấy đến cho chúng tôi xin sẽ giả lời ngay.

2031

Ancien Établissement TSANH-TSOI dit TRẦN-TÀI-MẬU. Fondé en 1892

陳 才 茂

TÉLÉPHONE N° 007

TSANH-HAP-TSAO Frères, Successeurs

海 東
防 京

N° 161, Quai Canton. — HAIPHONG

Chuyên nghề thầu khoán, làm cửa nhà và cầu cống

Bán đủ các thứ gỗ nguyên cây và gỗ xẻ các hạng gửi đi các nơi, có máy cưa (Scierie) làm thật nhanh và cẩn thận.

Làm đủ các hạng ống xây cống, dẫn thủy bằng xi-măng (buses en ciment).

Làm đủ các thứ chấn-song, tường-hoa, gạch-hoa đủ các mùi bằng xi-măng để lát nhà.

Làm đủ các thứ Sơn cửa nhà, Huile, Peinture, Verni, dầu Essence térébenthine, Colophane và Cire đóng chai.

Có bể-cạn (barrage) cho thuê để chữa Tàu-thủy

Quý-khách ở xa cần dùng việc gì hay muốn mua thức gì, xin cứ viết thơ cho Bản-hiệu, hoặc chữ Tây, chữ Tàu, chữ Annam, Bản-hiệu cũng xin trả lời ngay lập tức.

2098

NHÀ TẮM VỆ SINH

45, Rue du Lac, Hanoi
(Phố Bờ-hồ, số nhà 45)

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

No 194

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Vua *Thành-tôn* lại ngảnh lại bảo *Lệ-minh-đường* rằng:

— Tiên-sinh cũng nên sai người dò xét, hễ có kẻ nào nói càn điều gì thì bất luận quân-dân, đều giao cho trẫm phân xử.

Lệ-minh-đường lạy tạ, có vẻ hớn-hở đắc ý, các quan triều-thần đều lấy làm bằng lòng, chỉ có cha con *Hoàng-phủ-kính* và cha con *Mạnh-sĩ-nguyên* là buồn-rầu không vui mà thôi. Vua *Thành-tôn* truyền bãi triều, trở vào nội-cung.

Lại nói chuyện vua *Thành-tôn* cùng *Trưởng-hoa* hoàng-hậu rất là tương-đắc. Xưa nay mỗi khi vua *Thành-tôn* bãi triều vào cung, có triều-chính gì, cũng nói chuyện cho *Trưởng-hoa* hoàng-hậu nghe, chỉ có việc *Mạnh-lệ-quân* giả và việc *Lệ* thừa-tướng cùng *Hàn* phu-nhân tương-nhận thì giấu không kể đến.

Vua *Thành-tôn* nghĩ thầm: *Lệ* thừa-tướng là người thông-minh, tất cảm cái ơn trẫm không bắt rút giấy để khám-nghiệm, lại nghiêm cấm những lời thị phi Từ nay trẫm cứ hết lòng tử-tế, may ra cùng nhau tư-thông, há chẳng được một vị biên-phi hay sao Từ đó phàm *Lệ-minh-đường* tâu việc gì, vua *Thành-tôn* cũng tươi cười mà phê chuẩn.

Lại nói chuyện *Lệ-minh-đường* về đến tướng-phủ, cùng *Lương giám* bàn câu chuyện nhà *Hoàng phủ*, *Lệ-minh-đường* nói:

— Buổi sáng hôm nay, nếu quan *Mạnh* thượng-thư không kiến cơ mà nói chối thì khó lòng được khỏi tội.

Cả nhà xúm nhau chuyện trò hồi lâu. Khi *Lệ-minh-đường* trở vào trong phòng, nàng *Tố-hoa* nói:

— Tiểu-thư dẫu có cái tài tiên-kiến, nghĩ ra các câu đối-đáp, không đến nỗi thất thể-diện ở chốn triều-đường. Nhưng tôi e làm cho *Hoàng-phủ thiếu-hoa* phải uất ức.

Lệ-minh-đường nói:

— Cứ như cách cử-động của chàng thì dẫu chàng uất-ức mà chết, cũng không đáng tiếc. Hiện nay đã có bức tranh của em ở trong nhà chàng, em đã dặn chàng là chỉ trong 3 năm nữa họ *Mạnh* sẽ tìm đến mà cho hoàn-hôn, bây giờ hãy đẹp duyên cùng họ *Lưu* để mưu đường sinh-dục. Em bảo ý như thế mà chàng không hiểu Ngày nay thấy em nhận mẹ, đủ biết em là *Mạnh-lệ-quân*. Huống chi thỉnh-thoảng em vẫn cùng chàng uống rượu nói chuyện, hẳn chàng cũng được vui lòng. Ai ngờ chàng lại không chịu thành-thân cùng họ *Lưu*, cứ cố ý bắt buộc em không cùng em thương nghị, để em thiết kế cải-trang, lại nhân lúc em đi chầu trường vắng mà tự tiện dâng biểu. Nếu em không phòng trước thì chẳng những em thất thể-diện, mà cả triều-đình và *Lương* thừa-tướng cũng mang tiếng thất sát, không biết em là nữ-lưu. Thế là chàng tự làm nhục chàng đó. Và cũng răn cho chàng lần này mà hay lần khác. Nay chàng uất-ức thì đã có cha mẹ chàng và vợ chàng khuyên giải, cũng chẳng hề chi. Chàng chỉ làm cho em sau này khó mà cải-trang, lại ngày nay không dám đi lại thân mật cùng cha mẹ, nghĩ thật đáng thương tình vậy.

Nàng *Tố-hoa* nói:

— Chàng thật là người ngu xuẩn, nếu không nhờ cái tài ứng biến của tiểu-thư thì bây giờ triều đình trị tội và nghĩa-phụ biếm điện, sao còn được yên ổn mà chuyện trò vui-vẻ như thế này.

Lại nói chuyện cha con *Mạnh-sĩ-nguyên* về phủ, *Hàn* phu-nhân và *Phương thị* đón mà hỏi rằng:

Cái việc cải-trang thế nào?

Mạnh-sĩ-nguyên lắc đầu mà bảo rằng:

— Đứa con bất hiếu ấy, từ nay phu-nhân chớ nói đến nó, cũng coi như nó đã chết rồi!

Nói xong liền thuật chuyện cho nghe và bảo rằng:

— Miệng nó cứ lem-lém mà cãi, lại được *Lương* thừa-tướng cãi giúp, nếu tôi không kiến-cơ mà nói chối đi thì thật nguy-hiểm đến tính-mệnh, hôm nay nó làm cho tôi phải khiếp sợ vô cùng.

Mạnh-gia-linh nói:

— Con cũng không ngờ em con nó lại liếng thoắng, miệng nói trơn như nước chảy, khiến người phải khiếp sợ.

Hàn phu-nhân nổi giận mà bảo rằng:

— Chỉ tại ta hay nói mà tiết-lộ việc này ra. Từ nay về sau, con gái ta quyết không đến đây, mà ta cũng chẳng còn mặt-mũi nào cho mời nữa. Căm tức thay cho *Hoàng-phủ thiếu-hoa*! Chàng đã có vợ rồi, lại còn rắc-rối, để làm mất một đứa ái-nữ của ta!

Mạnh-sĩ nguyên nói:

— Đứa con vô phúc ấy, tôi đã bảo phu-nhân đừng nói đến nó nữa.

Hàn phu-nhân chỉ oán trách về cha con *Mạnh-sĩ-nguyên* hay nói mà để đến nỗi ngộ-sự. Lại nói chuyện *Hoàng-phủ thiếu-hoa* khi ở trong triều ra, lên ngựa về phủ, vừa đi vừa nghĩ thầm: tất là *Lệ* thừa-tướng thấy *Hàn* phu nhân bệnh nặng mới tạm nhận làm con gái, sao ta lại không nghĩ đạo thầy trò, dám mạo tấu nhận làm vợ, từ nay còn mặt-mũi nào mà trông thấy thầy nữa. Các quan triều-thần thấy vậy, tất cũng khinh ta là đứa càn-dỡ, thấy dung-mạo xinh-đẹp, dám nhận làm vợ, thế thì ta còn mặt mũi nào mà trông thấy các quan triều-thần nữa ru!

Hoàng-phủ thiếu-hoa nghĩ đến điều ấy thì tinh-thần mê-hoảng, không ngờ ngựa sa chân trước, *Hoàng-phủ-thiếu-hoa* ngã lăn xuống đất. Gia-tướng vội vàng nắm lấy cương ngựa, *Hoàng phủ thiếu-hoa* hổ-thẹn, rồi lại nhảy lên mình ngựa, tức-khắc về vương phủ.

Cả nhà xúm lại hỏi chuyện. *Hoàng-phủ thiếu-hoa* bứt đầu bứt tai mà phàn-nàn rằng:

— Hổ thẹn dường này, căm - tức dường này thì chẳng thà chết đi cho rồi!

Doãn phu-nhân hỏi rằng:

— Có việc chi thế, hử con?

Hoàng - phủ - kính thuật chuyện cho nghe và nói:

— Vừa rồi nó nghĩ nất lên mà ngã ngựa đó!

Doãn phu-nhân nói:

— Triều-đình chưa rút giấy khám-nghiệm thì sao đã biết chắc là trai hay gái. Nếu vậy thì thánh-thượng có ý thiên-vị đó.

Hoàng-phủ-thiếu-hoa nói:

— Khi thánh-thượng hỏi nhạc-phụ con xem thực giả thế nào thì nhạc-phụ con lại chối mà không dám-chắc. Việc nay tất là nhạc-phụ con nhận lầm, con còn mặt-mũi nào trông thấy ân-sư nữa, nghĩ thật lấy làm hổ-thẹn!

Nói xong hầm hầm tức giận, trở vào *Loan phượng-cung*, nằm lăn ở trên giường. Con *Thụy-liễu* thấy vậy, cũng có ý hổ-thẹn. *Giang-tam-tùa* theo nàng *Lưu-yến ngọc* về cung, nói với nàng rằng:

— Cái tờ tâu ngày hôm nay, nghĩ thật đáng mừng! Giả sử *Lệ* thừa-tướng quả là họ *Mạnh*, cũng khó lòng mà hoàn-thân được. Tiểu-thư tất-nhiên là chính-thất, không còn phải nghi-ngờ.

(*Còn nữa*).